

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések 's előléptetések; részletek az erdélyi földrendésről; az erdélyi gyors-ntázás új rendezete; Háromszéken pusztító szélvész; kovásznai szerencsétlenség; különféle n. szebeni orsz. ülés némely magányos tárgyai, N. Casino's Kistaludy társaság gyűlése Gasparik kanonok jóltevősege 's a t. kam. tud. 's a t.) Portugália (Oliveira minister-tárczavállolásának czélja; 's a t.) Spanyolország (Carratala új hadminister; Basilio Garcia kegyetlenkedése; Espartero 's a kormány feszengési; a' rettegett Palillos életrajza; 's a t.) Anglia (Alsó-Cannadában a' lázadás megszüntetve; Roebuck az alsóház sorompí előtt; O'Connell Dublinban; 's a t.) Franciaország (Constantineben új parancsnok; Abd-el-Kader helyzete; a' francia consul a' bukaresti kormánnyal megbékül; 's a t.) Elegyhír.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó cs. 's ap. kir. fős. P o l o n y György almagyarországi kerületet bányász-törvényszéki ülnökét beszercebányai kir. bányabíróvá 's bányász-törvényszéki helyettesé; A d d a Titusz m. kir. udv. kamarai pénz- 's bányászosztályi fogalmazó gyakornokot beszercebányai kam. igazgatósággi titoknokká; P a c h i n g e r Károly oraviczai helypróbalót ugyanott ideigl. ellenpróbalóvá; Z e i l i n g e r Szigfrid dognácskai próbaló-helyettes valóságos próbalóvá; C o n r a d Károly bányászgyakornokot moldovai ideigleni 's M a d e r s b a c h Lajos szászkai próbaló-helyettes ugyanott val. próbalóvá; C z e k e l i u s Friderik zalatnai hutapróbalót oraviczai ideigl. helypróbalóvá, 's helyébe Ö h l b e r g Friderik moldovai próbaló-helyettes; továbbá, E r t l József zsarnovicki hutaellenőrt beszercebányai hutaellenőrré; S i p o s Péter kapnicki hutaellenőrt 's laposbányai ideigl. hutamestert a' zsarnovicki ezüsthutához ellenőrré; H o f f m a n n Friderik szászkai hutaellenőrt laposbányai hutamesterré; B e n y o v s z k y Mihály kamarai ügyész s óvári kam. urad. ügyészszé nevezni méltóztatott. —

A' m. kir. udv. kancellaria Raics Auguszt fogalmazó gyakornokot udv. fogalmazóvá alkalmazá. —

Az Erdélyből Magyarország felé menő gyors utazási intézet hanyatlani kezdvén, annak igazgatója 's alapítója B i a s i n i Kajetan ezt jó rendbe hozni szándékozik. A' Szeben és Kolozsvár közötti gyorsutazási részvényesek egy része, kötelezősők ideje martiusban kitelvén, annak továbbra terjesztéséről felmondott, de B i a s i n i e' gyorsutazási intézetet nemcsak Kolozsvár és Szeben közt tovább is fenntartani szándékozik, hanem azt egész Brassóig állandóul létesíteni, 's a' lemondott részvényesek helyett másokat szerzeni ügyekszik.

Közelebbi lapjainkban említett földingásról több felől vettünk tudósítást. N. Szebenben január 23-án este 8^{1/2} ókor, két percz alatt olly irtózatoss földalatti dobogás hallatott, mintha valamely híd nagy társzekerek robogának, 's ez alatt két kemény földrázkodás kelet-nyugoti irányban egymást követé, az első felfelé lökö, a' másik vízirányos. Az addig tiszta levegőt köd borítá. Több épület 's ezek közt a' kath. szentegyház megromladozott 's több kemény ledült. — Fejéregyházán Küküllő mellett a' földrengés előtt a' kutyák iszonyító ordítása hallaték, a' házi szárnyasok fekvő helyükről félrezelve hullottak alá, 's a' kő-épületekben történt hasadások e' borzázó természeti tüneménynek nyilvános tanúi. A' környékbeli helységekben is mindenütt érezték a' földmozgást. — Kézdivásárhely is (Háromszéken) ugyan azon időben mintegy 5 perczig tartó földrengést érzé. A' rázkodás egy hirtelen szélzugáshoz hasonló tompa morajjal kezdődött éjszakkéletről délnyugotnak olly erős tiz zizenkét lökessel, hogy az emberek többnyire elhullottak, vagy csak valamihez fogóva állhaták ki az egymást sebesen követett kemény rendítéseket. Közönségesen az emberek elszédültek, 's közel egy óra-negyednyi kábultságot érezték, mi hihetőleg a' kemény lökésekre következett föld rezgő hullámzásait tartott. E' földrengés a' nagyobb kőépületekben sok kárt okozott. A' ref. egyház csonka tornyának déli 's nyugoti oldala egész földszinig ketté hasadt; úgy a' sanctuarium bolthajtása is végig repedt. E' történt a' kantai kath. templom boltozatával is, hol az új orgona felett a' bolt egy része be is szakadt 's az orgona hátalsó nagy ónsípjait megromolta. — Kolozsvár jan. 23-án est 8 óra és 27 perczkor nem igen nagy mértékben érezte a' földingást, melynek lökése nyugotról keletre irányoztak. Tartott egy jó első perczig. Itt kárt nem tett, egyéb hogy a' ther. Conyvetus azon részen, hol az ifjuság lakik, sok repedést hagyott maga után. Epen akkor O' Tordán és körében szinte földrengés volt, mely is 5-6 óra perczig tartott délről észak felé hatólag, 's olly erővel, hogy némely kő-épület fala meghasadozott; a' kaliczákban alvó madarak lehulltak, a' lakszabák falain függő butorok összeverődése zörejt okozott; a' magasztú körében 10-12 fokú nyugtalan elhajlásokat tett, de a' légmérő kényes - oszlopán, kevés libegésen kívül egyéb változás nem tapasztaltatott 's ennek magassága, mint egész napon 28° + 1° volt; nem volt semmi változása a' hő-mérőnek. Felső-Detrehenben e' földrengés gözköri zugások 's villanyos jelenetek előztek meg. Maros mellett Gezsén az ingást földalatti dörgés előzte meg. — Jan. 20-án Várospatakon egy bányász gazda házában egy fel mársa puskapor a' vígyázatlan 's talán teli fejú ember pipája miatt fellobbanván, a' padlást 's fedelet légbe röpté, a' ben volt négy személy közül egyet megölt, a' más háromnak is kétes félszeg élte megmaradása; a' háznak csak meghasadozott falai maradtak.

Háromszéken az eléggé ismertes N e m e r e szele, jan. 7-dike estvéjétől 11-ike estvéjéig olly mértékben dühöngé, hogy 10-12 év óta nem lehet tapasztalni olly mérgét. Nagyon szerencsés volt, ki e' napok alatt házban lehet; ki csak egy faluból a' másikba ment is, többnyire valamely tagjának megfagyásával fizette útját. Sok helyen az azon kívül is gyenge vétésekről földestül felszaggatá a' havat, 's azt háznvi magasságra halmozá; szélval képzete sem lehet e' szélviharról annak, ki szerencsés volt dühét néézni. Ennek következtében a' malom-hajtó vizek majd fenékgig befagytak, mi miatt teljességgel nem örölhetni, 's így a' közönség gabona mellett is szükséghez közelite, midőn a' szomszéd munkás szászok naponként liszttel rakott 15-20 szekeret hajtának fel K. Vásárhelyre, 's jó áron eladott lisztjeikkel a' környéket táplálják; a' szászok malma az úgy nevezett fekete víz forrásán vannak építve, melly telben sem fagy be.

Kovásznán jan. 11-dik estvéjén egy 8 gyermekes gyalog székely katonáné falusi szokás szerint guszalyosba (fonóba) ment, 's férje sem levén honn, házárt apró gyermekeire bízta, kik nagy tüzet csináltak a' kemencében, midőn a' korom meggyuladván, a' szalmafedel is csak hamar lángot vete, 's midőn a' szülek haza érkeztek, már egészen elborítá házokat a' tűz, a' két szüle szávszakadva rohant ben gondolt (de már az előtt kiszaladt) gyermekeiket megszabadítani 's midőn az ajtón kifutának, a' ház lángba borult fedele közikbe szakadt 's a' férj künn, az asszony pedig ben rekesztetvén, a' tűz őket egymástól örökre elzárá. A' ben rekedt szerencsétlen az ablakon akart megmenekedni, ezt látva egy fiatal ember őt az ablakon kisegítette. De ekkor a' lerohant tűz ismét elzárá segítőjétől, kinek ábrázatja elégett, de élte megmaradt. Siettek a' szerencsétlen asszonyt a' rajta égő tűzből meg-

szabadítani, de már csak némely tagjaiból leheté az emberi alakot ismérni. A' boldogtalan terhes léte még nevelé a' köz sajnót.

A' vasutvállalatok láthatólag megerősödést 's köz bizodalmat kezdenek nyerni, mióta a' mohó nyereség-hajhászat józan meggondolássá vált 's ábrándos képzetek helyét értelmes előterjesztések foglalták el. Ezelőtt majd mindenkor, vagy legalább gyakran az olly terveket lármas hirdetésekkel vezették a' közönség elibe; a' vállalatban létező akadályokat 's veszélyeket arany hegyekkel 's tulságos ígéretekkel takargatták el, 's az ezek mögött rejtőző uzsoráskodás igen jó számolattal nemcsak a' gazdagok 's nagy tőkepenesek ajtajánál verte riadóra a' dobot, hanem a' szegények megtakarított garasira is olly módon tuda hatni, hogy sok e' jámborok közül a' vasutrészvényt úgy nézte mint egy holtig járó évpénzről szóló kötelezvényt. Milly kevéssé szorult e' közhasznú vállalat olly ravasz fogásokra, mutatja e' következő: Mintegy 14 hónappal ezelőtt Pozsonyban 's Nagy-Szombatban lakos 17 tagból keletkezett egyesület állott össze a' végre, hogy e' két 's a' közöttük eső Sz. György, Bazin és Modor három kir. várost vaspályával kapcsolják össze. Megegyeztek az építésterv minden előleges költségei viselésében, 's ha a' szándékolt műnt létesítése csakugyan sikerül, az alkotandó részvények felét önszámukra megtartandónak határozták. Legelső lépése a' társaságuk az volt, hogy a' földtért a' linz-gmündi vasut-építés igazgatója, most Éjszakamerikában utazó, dícséretes hírt Schönerer Mihály által megszemléltesse 's az iránt magának véleményét adasson; 's miután a' nevezett ur véleménye az volt, hogy e' vidék földszíni caractere hasonló vállalatokra egy a' legkedvezőbbek közül: az úgy további intézését egy választott igazgatóságra, névszerint Walterskirchen G. V. báró, Dézasse Ferencz gróf, Wachtler Bernát, Fischer János, Schönbauer Mihály dr. és Royko A. S. urakból állóra, bízta. Mivel az 1832° ki országgyűlés saját törvény által a' kisajátítást illyes vállalatok javára már kihirdette, a' jelen kezdeményre nézve is az olly magyar kir. kormányhivatal védelme olly hathatósan kéretett-ki, hogy az nemcsak őt kir. mérnököt (Hieronymy Otto, kir. igazgató mérnök, Lechner Gyula, Reitter Ferencz, Rauschmann Gusztáv és rajzólo mérnök Perleberg Gusztáv) küldötté ki kincstári föld- és számoló eszközökkel az előmunkák megtételére, hanem a' két legelől nevezett urat még olly állapotba is helyezte, hogy a' munkák elkezdése előtt több már elkészült vagy még épülőben levő vasutat status-költségen meglátogathassanak, mint tavaly említők. Ennek következtében a' mult nyár folytában Hieronymy Otto igazgatása mellett a' kijelelt vidék trigonometric és graphic felvételét, nivellátotát, a' pályavonal kitézetett, 's az ezeken alapított költség (53,528 fr. 36^{1/2} kr. pp.) 's reménylhető jövedelem-felvetés a' minden kecsgetetés és akár nyilvános, akár alattomos hitegetések nélkül összeműlt társaság jan. 22-kén tartott közgyűlésének elibe terjesztetvén, ez által az építés köz akarattal 's egyhangúlag elhatározottat. A' vállalat pedig: „Pozsony-Nagyszombati első magyar vasut” czimet fog viselni. A' pálya földgyalagokon nyugvó lapos vázányokra lesz készítve, 's ámbár mind az alsó mind a' felső készület egy rész alkotva, hogy legalább a' személyszállítások gözkoecik által is történhessenek: mégis előleg, böles tekintettel az országos 's helybeli viszonyokra, mozdító erőül lovak fognak használtatni, 's a' szállítás sebessége egy óra alatt mintegy két mérföldnyi haladásra számított. E' rendszabás okait itt felhordani igen hosszas lenne; mert kereskedési 's egyéb viszonyink kimerítő ábrázolásába kellene bocsátkoznunk; ez okokra nézve tehát elég amaz ismét velős mondásra emlékeztetnünk: A' jónak legnagyobb ellensége a' jobb. A' pálya Pozsonyban kezdődik a' királydomb alatt a' Duna mellett, 's a' Karpátoktól Pozsony megyébe leereszkedő földhát lohadásán, Sz. Györgyön és Bazinon keresztül 's a' lehető legközelebbre jutva Modorhoz, népes helységek közepett Nagy-Szombatig halad. A' pálya által érintett helyek népessége mintegy 60,000 lélek. A' pálya egész hossza 26,074 bécsi öl, vagy is valamivel több mint 6^{1/2} német mérföld, mellyből 14,652 öl egyenesen fut, 4493 öl pedig ezer bécsi ölnél hosszabb sugárt 15 ívből áll. Az ezen kívül még görbén futó pályarészeknek a' görbületű ívek sugárai 209 öltől 1000 ölög változnak úgy, hogy azok' minimuma Pozsonytól egész Nagy-Szombatig csak épen egy helyen tesz 209 ölet. A' pályatér magassága azon helyeken is, mellyeken a' pálya a' Duna - áradás környékén halad keresztül, e' folyamának legnagyobb vizállásán is felül van; egyébiránt a' pálya Pozsonytól egész Sz.-Györgyig vízsziniránylag (horizontal) halad mintegy 2 mérföldet; azután a' hosszúságok 1³¹⁷ és 1³¹⁷ évvel emelkedni kezd egészen a' Scharlingnál kifutó hegyhát nyergéig, hol az emelkedés megszűnik 's a' pálya a' hozak 1⁶²⁰ és 1³⁶⁸ val ismét alszáll, utóbb 1⁸ mérföldet ujjal viziránylag halad, míg végre a' hozak 1⁶⁶⁶, 1⁵²⁷, 1⁷⁴², 's 1⁶⁰² dével hol emelkedve hol alszállva, a' Bohonytól Nagy-Szombatig találtató árkokon, vizmosásokon és söppedékeken általkel. A' hajlás' maximuma a' hossz' 1³¹⁷ dével Pozsony felé esik, 's ott a' terhek' 23^{3/4} ed része lefelé tart. A' pályának nincs egyéb vetelkedő - társa, mintegy rozsz karban tartott országút, millyenek, fájdalom! a' magyarországiak jobbjára; 's alig kétkedhetni, hogy a' Vág völgyéből Szereden keresztül Pozsonynak tartó szállítványok is, mellyek azonban most teljességgel nem vétettek számolatba, a' könnyű közösülés által edesgettetve, a' keletkező vaspályá javára fognak esni. Egyébiránt az ujon-választott igazgatóság (Walterskirchen G. M. báró, Sina György báró, Dézasse Ferencz gróf, Fischer János, Scherz Fülöp, Schönbauer m. dr., és Royko A. S.) valamint a' fennevezett intéző technikusok is, egy a' részletes tervkidolgozásból készitendő teljes kivat' közretétele által az egész magyar közönségnek annál bizonyosb szolgálatot tehetnek, mint-hogy ama' kidolgozás a' tárgy-fontossághoz méltó alapossággal készitettett. Hirn.

KÜLÖNFÉLE: Januárius 10-dikén a' Nagy-Szebenben tartott országos ülésen több magányos kérelem került vitatásra. Fölvolasák ugyanis többi közt Károly-Fejérvár szabad királyi város kérelvét, mellyben az törvényhatóság 's birtokügyi sérelmeit kívánja orvosoltatni. E' tárgy közhatározat következtében Horváth Ferencz közügy-igazgató 's a' fejérvári püspökség részéről Szabó János kanonok urakkal közölheték. Ezután Szamosujvár kérelme került vitára, mellyel az sz. kir. várossá lételevel rá rovandó közterheit ohajtja alább szállitadni; ezt szinte a' közügy-igazgatóhoz 's Doboka megye követeihez határozták.

utasítani. Ezeket a k. fejevári zsidó község folyamodása követé, az-iránt, hogy az approbata constitutiók Vik részének LXXXIIik edictuma (...A zsidóknak ez országban való szabados kereskedésük s az egy Fejevárot lakhatásuk is zsellérül megengedetett, csak hogy a városok privilegiumának, vagy pedig egyéb rendeknek ne praejudicáljanak (...)) s más egyéb korlátozások semmítessenek meg. E kérelmet a közügy-igazgatón kívül a károlyfejevári követekkel határozák közölni. Fölve-ve még e napon Szilágy-Somlyó sérelemorvoslás-követelő kérelmét is, mely a közügy-igazgatóval s a Bánffy család részéről Bánffy Ádám b. kir. hivatalossal közölték. Ezt a debreczeni főiskola folyamodása köve-té azon 5 ezer kőso megadatása iránt, mit még Bethlen Gábor erd. fej-delemtül nyert, s I. Apaffi Mihály is megerősített vala. E kérelem szinte a közügy-igazgatóval közölték. Dézsakna váras folyamodását, mely-ben VI. Károlytól nyert szabadíték-levelét a bécsi levéltárból kikeresetmi ki-vánja, a magányos kérelmek vizsgálatában munkás biztossághoz utasi-ták. Végzetül, a derék Schams Ferencznek a magyar szőlőfaj-nemesi-tés s venyige-iskola iránti felszólítását a főkörmányszéknek ajánlák, sikeresítés s aztán teendő tudósítás végett. Hirn. — Gasparik Kázmér vá-czi örkanonok számos magányos jótéteményit általánossal kívánván sza-porítani, a székesegyház előtti tért s két utcát kiköveztetett, mi által a vagyonosakat kenyelemben, a szegényeket kenyérkeresetben, az egész várost pedig szépülésben részesíté. — A 160 lóerejű „Stambul“ gőzös jan. 12ikén délelőtti 10 órákor röpiült tengersikra gyárhelyéről Tri-esztben. Ez óriási mű számtalan nézőt esala tengerpartra, s kiki nem győzé bámulni eléggé minden egyes részének czélszerű rendezetét, mely mindent meghalad, mit eddig illy műveknél látni leheté. Az ügyes épí-tész neve Poli. A hajó hossza 174 angol lábnyi, s nevezetes gőze-reje mellett vitorlákkal is el van látva. —

Pesten tegnap (febr. 6kán) mint üdv. Kisfaludy Károly születése napján tartá a Kisfaludy-Társaság első nyilvános ülését számos mind két nemű és szives hazafi részvétü vendég előtt a magy. nenz. tudom. Akademiá teremében, melynek tárgyai ezek voltak: 1) az ülést megnyitá Fáy András ur mint igazgató czélszerű, velős tartalmu s mindenkor szokása szerint ékes zengzetü beszéddel, mely után 2) e társaság keletkezének rövid ábrázolatát érzékeny s világos hangon előadá Schedel Ferencz akad. titoknok; továbbá 3) a Társaság első évi dolgaírául mint szinte 4) a Társaság által 1838ra kiüzött jutalmakru szoló jelentést igen értelmesen elő-tünteté Szalay L. akad. levéltárnok. (E három rendü t. i. a 2ik, 3ik s 4ik pont alatti előterjesztéseket jövő Társalkodónk közlendü). 5) Béla herczeg dicséretre méltatott balladát, lelkesen s a tárgy sebes változatúságához s gördülékenységéhez kéllőleg simuló hanglejtéssel elszavalá Székács József akad. tag s pesti ev. lelkész. 6) a drámai literaturának a nemzet er-kölsi életére befolyásárul szoló s Tarczy Lajos pápai philos. pr. mint pályakoszorúst illető Értékezésébül némi czélrányosan összefüggő töredé-keket tiszta derült ajakkal fölvasott Szenvey József akad. tag, ezután 7) Béla herczeg jutalom-koronázta balladát az előbbivel rokon hatással sza-valá ismét Székács József ur; mire 8) a Társaság jutalomkérdését hirdeté ki Szalay László ur 1839re, mely következő: A Kisfaludy-társaság meg levén győződve, hogy most, miután a haza kebelében magyar színház állott fel s így a magyar színészet állandó megalapulásához nőten nő a remény; semmi sem lehet egyhamar ohajthatóbb, sőt szük-ségesb, egy, azt tárgyzó tudományos alapu, de gyakorlati irányu mun-kánál; 1839re a következő jutalomtételben állapodott meg:

„Készítsessék egy színészeti kézikönyv, mely dramaturgia, poe-tika, nyelv, szavalás, mimika, costum- és színmesterség”
 „körébül minden, a színésznek szükséges ismeretet, czélszerűen
 „kiszemelve, állandó tekintettel a magyar színész állapotja és
 „szükségeire, helyes rendben, világos előadással, összefoglaljon.

A pályázó e következő munkákra tétetik figyelmessé: 1. Lessings Hamburgische Dramaturgie. 2. A. W. Schlegel's dramaturgische Vorlesungen. 3. Tieck's dramaturgische Blätter. 4. Fr. Schink's dramaturgische Fragmente. 5. W. Cooke's Grundsätze der dramaturgischen Kritik. 6. Wötzel, Theaterschule. 7. Thürnagel, Theorie der Schauspielkunst. 8. Engel's Ideen zur Mimik. 9. Lebrun's Handwörterbuch der Seelenmalerey. 10. Dorat: La déclamation théatrale. 11. Seckendorfs Vorlesungen über Déclamation. 12. Spalart's Versuch über die Costume der vorzüglichsten Völker. Végre Goethe ide tartozó helyei leginkább e munkájában: W. Meisters Lehrjahre. A pályamunkák szokott mód szerinti beküldésének hatá-riája nov. 20. 1838. A jutalom, mely 1839. febr. 6kán adatik ki: 25 darab arany.

A kéziratok a társaságnál maradnak; azok sajátági joga, s így a kiad-hatás a szerzőé. Pesten, a Kisfaludy-társaságnak februarius' Isőjén 1838 tartott ülésébül.

Legvégül az Igazgató ur szives rövid haláját intézte a hallgató Gyülekezethez áldást s békét ohajtvá kor. fejedelmünknek s a hazának, haladást nemzeti literaturánknak s végre csendes nyugtot a halhatat-lanságra szenderült Kisfaludy K. árnyékának.

A pesti nemzeti Casino ez évi téli közgyűlése jan. 28án s folytatólág febr. 4én m. Lónyay János főispáni helytartó s m. kir. helyt. tanácsnok ur elnöksége alatt ment végbe. A választások eredménye kö-vetkező: Jelen volt 137 szavazó. Igazgatókká 1838ra szótöbbséggel választattak: Pregardt János, Széchenyi István gr. s Zichy Miklós gr. — Választottsági tagokká (az eddigi 30 szám a casinói tagok megszaporodta miatt 40re emeltetvén) Andrásy György gr., Appiano József, Bánffy Pál b., Bartakovics Auguszt, Bedekovics Lajos b., Burgmann Károly, Csáky Károly gr., Czigler Antal, Dessewffy Aurel gr., Döbrentei Gábor, Dubraviczky Simon, Eötvös Ignác b. ifj., Fáy András, Festetics Józ. János gr., Földváry Lajos, Havas József, Heinrich N. János, Jeszenszky

Ignác, Jósika Miklós b., KappelFridrik, Károlyi György gr., Keglevich Gábor gr., Kóczán József, Laczkovich József, Lónyay János, Miskolczy István, Németh István, Rosti Albert, Sartory János, Schedius Lajos, Steinbach Ferencz, Szabó József szántói, Szilassy József, Szirmay Ádám, Teleki Sámuel gr., Uzovics János, Ürményi László, Valero Antal, Vay Miklós b., Waldstein József gr. Jegyzővé: Tasner Antal. — Az igazgatóság előadott jelentése szerint a tagok száma, mely a mult évi Casino-könyv nyomtatásakor 505 volt, jelenleg 534, az Egyesület mult téli közgyűlése óta halál által három tagot vesztvén el. — Az 1837ki bevétel 29118 ft 3 kr; rendes kiadás 13,531 fr. 51 kr, rendkívüli 14,265 forint 40 kreár (ebbe foglalva gőzhajó-társasági részvényekért 7500 forint, továbbá a komáromi hajóbiztosító Társaságnál vett részvényekért 3604 forint 19 krt.) s így összesen az egész kiadás 27,797 forint 31 kr. — Részeseknél hátramaradt tartozások 1829től 1837dik végeig 14,650 forint (!!!). Kamatozó s gyümölcsöző tőkék 37,758 forint 24 kr; mihez a fentebbi tartozásokat s a pénztárban levő 1,320 ft 32 krt. adva, a Casinónak remélhető (ha t: i: a hátra-maradt részesek becsületi kötelezéseiket feloldják) s valóságos pénzérté-ke összesen: 51,728 ft 56 kr. pengőben. — A régiebb, azaz 1836 végeig hátramaradt tartozók nevei a közülésben nyilvánosan szokás szerint felolvastattak; minthogy azonban illyes hátramaradások által az Egyesület nem kis rövidséget szenved, azok behajtását eszközölhető hat-hatós mód iránt az idei nyári közgyűlés fog tanácskozni. — A Casinói könyvtár rendkívüli szaporítására 1838ra ismét 1000 ft, a casinói hangversenyekre szintugy 1000 pengő forint határozottatott. — A Casinót vendégekpen használókra nézve rendeltetett: hogy miután a Vá-lasztottság évenként megújul, a Választottság által bevett vendégek be-járhatási joga is csak egy évig tartson, s minden év' kezdetén az új Választottság minden akkori Vendéget szintugy golyóvetés alá bocsásson, mint ezt az év' folytában bármily új Vendéggel cselekszi. — Az Egye-sület kényelmeinek szaporítása s egy uttal a magyar színészet iránti részvétének tanúsítása végett rendeltetett, hogy a pesti magyar színház-ban az első emeletben levő ugy nevezett társasági páholy, a pesti ma-gyar színészetre ügyelő választmányyal történt külön egyezés szerint folyó február 1ső napjától kezdve egy évre a casinói közpénztárból ki-béreltessek, — s az, eképen a casinói tagok hasznóvételére szolgáljon. Széchenyi István grófnak azon indítványa, hogy miután a mult téli köz-gyűlés által a mostani aláírás' kitételével 1841ben további tíz évre határozott új aláírás, melyre ugyanazon gyűlés megbízatából az aláírást tüstint megkezdvén, azóta tehetsége szerint iparkodott elő-mozdítani, kívánt sikerrel nem haladna, s így ő azt egészen czélrányos-nak nem tapasztalná, e tárgy az idei nyári közgyűlésben ujjlag tanács-kozás alá vétessék, — elfogadtatott, s ezennel előre közhírré tétetik a végett, hogy minden tag az intézet gyökerét illető ezen életkérdést jó eleve megfontolhassa, s a nyári közgyűlésre minél számosabban meg-jelenendők azt teljes nyilvánossággal s meggondoltsággal határozassák el. Költ Pesten február 6án 1838.

Pregardt János
Igazgató.

Traxler Károly a körösmezei kerületben sztudenai alerdős meghal-ozott. —

PORTUGÁLIA.

Louléből dec. 23ről hírlik, hogy 22dik éjjelen 80 főnyi guerilla csapat támadá meg e tájéket, de az őrsereg visszaveré s egy fogolyt ejte zsákmányul, a guerillák pedig négyet. — Lassankint jött a közönség a titokra, miért toladott annyira a pénzügyminister, — ki gazdag s függetlenül élhetne, Londonban s Madeira szigeten kereskedőháza lévén — hogy pénzügyminister lehessen s olly időben, midőn a kincstár üres. Nem annyira az excellenciás név, mint a pénzsomj kényté Oliveirát pénzügy-ministerré, ki e végre, más név alatt, két váltóházat állita fel Lissabon-ban, hol tisztek s nyugpénzesek, özvegyek s árvák nyugtatványait 50—80 pCent veszteséggel eladhatják. Ez által tömerdekét nyer a pénzügy-minister s e tőzsérkedésnek tulajdoníthatni az országos tisztek fizetésinek olly hátramaradtát.

SPANYOLORSZÁG.

Madrid, jan. 13án: Mult napokban a követek s tanácsosak több-ször összegyűlve leginkább azon tanácskozának: fölszólítsa e Spanyol-ország a franczia kormányt nyilt s elhatározó közbejárásra? E ta-nácskozasokon a ministerek is jelen voltak, sikerök pedig csak az lett, hogy a franczia kamrák határozatát elvárni szükség, mielőtt e fontos tárgyban elhatározó lépést lehetne tenni. — Carratala tábornokra, kit csak nem rég nevezé O-Castilla főkapitányul a kormány, hír szerint a ha-di tárcza fog bizatni. Fő okául e kinevezetésnek azt említhetni, hogy Carratala folyvást legjobb egyetértésben van a kormánnyal s illetőleg Esparteroval, kitől a kormány a rá ruházott nagy hatalom miatt rettegni kénytelen. Carratala mellett csupán O' Donnell az, ki versenypályára lép-hetne a hadministerségért. D. Francisco Valdez, Cuenca tartomány fő-parancsnoka, midőn Garcia sergei ellen megindult, leesvén lovárul kar-ját töré, mely baleset semmivé tevé az alkotmányosok terveit. Latre tá-bornok a carlosiaktul ostromlott Balmasedát ellátá szükséges élelmű-sze-rekkel s az őt megrohant tetemes carlosi serget vitézül visszaveré. Jan. 2ikán a Garcia csapatit üldöző Ulibarri tábornok 4 zászlóaljjal s 150 ló-val Soriába érkezvén, miután pénzt s mintegy 12ezer alafát csikart, tovább folytatá útját. Basilio Garcia mindenütt legnagyobb kegyetlenség-gel sarczolja a lakosok s hatóságokat. Legközelebb következő fenyege-tő iratot intéze Yanguas alkotmányhoz-hú váras hatóságához: „E váras polgári s törvénszerű hatósági, már két alkalomkor, midőn ő föls. Spa-nyolország jogszerű királyának sergei előtt közelíték, gyalázatosan vise-lék magukat: futásnak eredtek s engem seregimmal együtt élelem nél-

kül hagyta. Ez okból most 3 ezer kemény piasztornyai adót tartoznak fizetni, mit ha nem teljesítenek, harmadszor rohanom meg városukat, minden ötödik férfit főbe lövetem 's a' sz. egyházat kivevén az egész várost felpörköltetem. Sok esztendővel áldjon meg benneteket az Isten! — E' rövid levél eléggé bélyegzi Carlos szellemét, melly nem egyéb, mint vallásosság aláreza alatt lappangó vad zsarnoklat. — Jól értesültek tudni akarják, miszerint a' biztató külszín daczára, Espartero nem igen kedveli az új ministerséget, 's ez nem örömet látja őt azon nagy hatalom birtokában, mellyel minden pillanatban törvényt szabhat Spanyolországának. Nem rég a' miniszerelnök parancsából 6 ezer harcztot köteles lett volna Espartero küldeni Madridba; de a' fővezér jónak találá nem engedelmekedni, állítván, miszerint csak ő képes józanul meghatározni, mire alkalmazhatók az országra nézve legnagyobb haszonnal a' parancsira bizott hazavédők sergei. E' makacssága minden esetre törvénytelen, 's már most mindenki rendkívül kíváncsi látni: miként fogja engedtelenségét védni az, ki nem rég annyi engedtelent főbe lövett. A' tábornok ellenszegülése fölingerlé a' kormányt 's boszuvágyra gyújtá; de bátorsága nincs, 's ereje sem engedi a' hatalmas katonai kényurral nyíltan szembe szállani. Ofalia 's a' kormányzó királyné szeretnék ugyan Cordova tábornokra bízni az éjszaki sereg főparancsnokságát; de nem merészlík hatalmától megfosztani Luchana (Espartero) grófot, ki alkalmasint azért tartja azt oly szorosán, hogy azon esetre, ha utóbb vádállapotba helyeztetnék, könnyebb sükerral védhesse magát. A' Gaceta de Madrid egy e' lap szerkesztőjéhez intézett iratát közli, melly megezáfolni törekszik egy a' Patriotában megjelent 's a' pamplonai 's mirandai vértételeket gáncsoló cikket. Espartero menteni törekszik magát érintett iratában, az e' részben elkövetett szigorú rendszabályok miatt, 's azon nyilatkozattal zárja sorait, miszerint ő akkori tettét épen nem bánta meg, sőt szükség esetén ezentul is ismételni szándékozik azt. 'S mégis ő maga ad katonáinak példát engedtelenségre, midőn fensőbb hatóság parancsának vakmerőn ellenszegülni látják őt, ki minden katonai fenyték elleni vétséget halállal büntet! — A' carlosi rabló csapatok, mellyek Mancha tartományt sanyarják, most Aranjuez 's Ocama vidékét fenyegetik kegyetlen pusztításokkal. Garcia carlosi parancsnok, mint látszik, Tarancon hegységben szándékozik központositni hadmunkálatit, mi okból a' hadminiszer már parancsot adott a' Tajo 's la granja erősség szoros őrzésire. Épen most érkezék híre San Sebastianból, miszerint Urnieta mellett jan. 12ikén egy része a' két ellenséges csapatnak összeütközék. Egy christinói hadosztály ugyanis, mellynel jelen volt azon két angol árkász (sapeur) század is, melly a' föloszlott angol segédesapatból ismét szolgálatba lépett az alkotmányosaknál, megtámadván a' carlosi sánczolatokat, rövid tusa után megsemmíté azokat 's a' zendülőket széllýelrobantá. A' csata után távozó alkotmányosakat utközben megtámadák ugyan a' lázadók; de kudarcot vallottak 's több holtat és sebesültet hagyva magok után, futásban kénytelenültek menekvést keresni.

A' Moniteur jan. 23iki száma következő telegraphi sürgőnyt közöl Bordeauxból jan. 20ról: „Madridi jan. 16ikai hírek szerint Espinosa de Solar lemondott hadminiszeri hivataláról, 's helyébe Carratala tábornok lépett. — A' cuenzai politikai parancsnok hivatalos jelentése szerint Basilio Garcia carlosi vezért megverék az alkotmányosak, 's folyvást üldözik, számos foglyot kerítvén kézre sergeiből, kiket még számos szökevény iskövete. A' Quotidienne erre azon megjegyzést teszi, hogy az érintett ministerváltozás rég előre vala gyanítható; a' carlosiak csatavesztését mindazáltal költöttek nyilatkoztatja, mivel a' Garcia ellen indult christinói parancsnok lóru leeste következtében karját törvén, hadállomására visszatérni vala kénytelen 's nyomát nem követheté a' trónkövetelő sergeinek, következőleg teljességgel nem gyaníthatni, az alkotmányosak közül mellyik tábornok volt az, ki a' megtámadást intézte, holott azon vidéken, mint közönségesen tudva van, az említetten kívül egy sem állomásoz tetemesb haderővel. Ez állítást valónak kell ismerni, mert több magányos levél szerint Garcia Tembleque vidékén táboroz, 's Palillos és Jara guerrillákkal szándékozik egyesülni, azután pedig velök egyesülten Aranjuez és Tarancon felé nyomulni, hogy Espartero kénytelen legyen elhagyni Ebrot 's a' főváros ótalmára sietni, melly alkalmat két újabb carlosi hadszállítvány Ebrot folyamán átkelésre fogna használni. — Jan. 14én azon hír kezdé Madridban szárnyalni, hogy a' carlosiak élénk ellenállás után Morejon várost elfoglalák 's most Almodovart ostromlják. Ulibarri tábornok Soria várostul 30 ezer piasztort volt szerencsés esikarhatni rendkívüli hadiadó gyanánt, míg Garcia a' követelt 12ezernek is csak igen csekély részét tudá fölhajhászni. — Cabrera jan. 5iken Vinaroz várost fenyegeté ostrommal Valencia tartományban. A' trónkövetelő még folyvást Lodioban vesztegel 's alig látszik részt venni a' katonai munkálatokban, mi leghűbb párhíveinek tüzet is tetemesül lohasztá. A' híres Palillos guerrilla-főnökről El Manchego lap következő rövid életirást közöl: „Az annyira rettegett Palillos, ki Mancha tartományban valamennyi országnak határtalan hatalmu zsarnoka, szegény szülék fia 's 1780ban Almagroban születék. Eleinte sőtölegény volt, 's még a' függetlenségi harc idejében guerrilla-esapathoz szegődött, melly életmód annyira megtetszék neki, hogy 1821ben ismét fegyverhöz nyult 's azóta folyvást mint nakaes ellenség küzd az alkotmány ellen. Csapatját 600 főnyinek mondják.“ —

A N G L I A.

A' jan. 18iki emlékezetes ülésben Brougham l. következő beszéddel ellenzé a' kormány Canada iránti szándékát: „Mylordok! azon párt, mellyhez mult nyáiban csatlakozám, midőn az alsóház azon boldogtalan határozatot hozzánk küldé, mik egyedül okai a' jelen kedvetlen történeteknek, kényszerít most is kikérnem lordságtok figyelmét. Kívánám, mylordok, hogy azon ösvényt, mellyen épen most haladott

nemes barátom (Glenelg gyarmatminister) követhetném, 's ne kelene más sokkal kedvelenebb tárgyakat érintnem. De az én nemes barátom, mint látszik, nem gondolá meg, hogy a' koronának olly ministere, ki illy indítvánnyal lép parlament elé, kissé többet köteles tenni, mint szükséges-létüket megmutatni azon rendkívüli gyógyszereknek, miket ajánlani jónak talált. Föl kellett volna világítania mind azon előzményt, mik e' szükségét szülék, 's mentenie magát 's a' ministerséget, mellynek ő tagja 's parányi része, mivel gyarmatügyeinket olly állapotba engedék silyedni, hogy most a' télnek e' szokatlan szakában együttülni vagyunk kénytelenek egyik legnevezeteseb éjszakamerikai tartományunk fölzendültét elnyomandók 's alkotmány-fölfüggesztéssel a' lázadás megújulását örökre megszüntetendők. Szabad é illy körülmények közt miniszernek parlament előtt megjelenni 's a' legrendkívülibb meghatalmazásokat követelni, miket parlament adni képes, míg az egyszersmind minden tárgyba vágó előzményről mélyen hallgatva, nem felel a' szükséges kérdésekre, 's nem világosítja föl azon okokat, miknek a' lázadást szükségképp tulajdonítunk kell, valamint azokat sem: miért nem gondolt a' kormány jó eleve szükséges ovat-szerrül? Végig tekintvén ns barátom egész beszédét, egyetlen fölvilágosító szóra sem találom benne, mellyel magát 's társit védni törekednek, holott országszerte általános panasz hangzik ellenök. Gosford főkormányzót ugyanis folytonos bizonytalanságban hagyá a' kormány. Noha ő már mult évi martziusban tett említést a' tartományban mutatkozó elégtelenségrül. Miniszerink mégis egyenes választ mellözve csak javítási ígéretekkel kecsesgeték Gosfordot, mellyek azonban folyvást csak ígéretek maradtak. Végre 8 hónap után megszületék az ígérlet gyermeke; de élni sokáig nem tudá 's néhány rekedt sívítás után ismét meghalt, 's híré sem lehele többé hallani! (Kaczaj.) Miután a' Canadát érdeklő határozatok keresztül mentek a' parlamentben, ns barátom apr. 29ikén ezt írta Gosfordnak: „Sajnálom azon késedelmet, melly e' határozatok elfogadásánál uralkodott, mit csupán nyilvános ügyekkel halmozottságunknak tulajdoníthatni. Kénytelen vagyok rendelésimet későbbre halasztani, mint gondolám; azonban teljes bizonyossággal híheleli Ön, hogy törvényhozósága összegyüleése előtt minden esetre kézhez veendi azokat. Figyelmét előre is kikérem Önnek irántuk.“ Ugyan mi iránt kérdelem? A' kormányzó (Gosford) kénytelen volt e' furcsa iratra így válaszolni: „Hisz Ön nekem nem mondott semmit!“ (Kaczaj.) Mylordok, legyünk igazságosak a' tőlünk távol levő iránt. Gondoljuk meg, hogy Gosford, ha hibázott is, feddést épen nem érdemel. Tekintsék Önök helyzetét: a' brit birodalom szélső határvövéhez állítva; távol a' kormány központi áttekintésétől 's erejétől illy komoly fordulatában a' gyarmatügyeknek, 's mint maga többször írta, naponkint növekedő veszélyektől környezetve. Továbbá, eselekvés előtt mindig utasításokra kelle várnia, 's ns barátom egy fölvilágító intéssel sem vigasztalá őt. Ha két félvilág fölött akartok uralkodni 's olly országban, hol nem nyugszik le a' nap, ugy ne aludjatok keresztbe kulcsolt karokkal, mint valamelly vasikos henye ficzko. Álomság minden kormányra veszt hoz, 's nagy birodalom ügyeit nem hálósüvegben szokás intézni.“ (Kaczaj.) Itt azon mozgalmakat emlité a' szónok, mik a' parlamenti határozatok kihirdetését rögtön követék, 's a' számos népgyüleést, nemzetőr-tisztek önkényes távozását szolgálati állomásokról 's a' kiütött zendület egyéb félre nem magyarázható előjeleit. Érinté továbbá azt is, hogy csupán azon fonák határozatok következtében fogtak kezét az angolokkal a' francziák, kiket egyébkint a' köztük századok óta fenálló nemzeti gyűlölség örökre elkülönözve tartott volna. „Önök emlékezni fognak, szóla folytatólag, mylordok! miszerint én mindig ellenzém az érintett határozatokat, 's hogy e' ns házat 's kormányt esengve kényszerítém: ne taszítsa elkerülhetlen vizsálya az anyaországgal legszebb gyarmatát illy fonákságok által. De mylordok, alig kezdék a' canadaiak először használni jogukat, adó-megtágadással sérelmeik orvoslatára kényszerítendők a' kormányt, 's im ez nem is hozá előbb késégbe a' gyarmat érintett alkotmányos jogát, hanem, mellözve minden keskedést 's hosszadalmat, lefoglalá a' gyarmati pénzeket, 's így még azon halatlan igaztalanságot, mit már ugy is elkövete az elkeserült gyarmaton, marezona gunynyal is tetéze. Önök azonban mylordok, tanácsosoknak, szükségeseknek itélék azon rendszabályokat. Vannak példák a' történetekben, hogy férfiak olly érdekeket, miket egyébkint mindenki tisztelt, megvetőleg lábaikkal tiprának, daczosan és szemtelenül zsarnok-szerepet játszanak, 's a' jogtalanságot még durva sértéssel súlyosbiták; ez mindazáltal, mylordok, véleményem szerint, első eset, mellyben kormány nem kétkedék egész nemzetet gúnyolva harcziakra szólítani 's e' mellett az eszébe sem öltött, hogy e' nemzet megküzdend gyalázatos szándékával 's hogy a' pusztító vészre 's vérontásra hatalmas erővel szükség elköszülni. Illy elővigyázat-nélküli, sértő 's gyáva bánásmód irányában még Cromwell 's János király tetteit is következtetéseknek 's férfias szilárd-ságuaknak kell mondanunk. (Kaczaj.) A' kormány bánásmódját Canada iránt senki nem mondhatja őszintének, nemesnek. Legsúlyosb felelősség terheli azon férfiakat, kik az ismét határozatok elfogadása után azonnal nem küldének elég katonaságot Canadába, hogy minden lázadást csirájában el lehessen fojtani. Mondják, a' canadaiak nem fizetnek adót, 's Gosford szakadatlanul emlékezteté őket erre, valamint azon haszonra is, melly az angol kereskedésből rájuk haramlik; de gondolják meg Önök, hogy 20 ezer font sterlinget ragadtak el a' canadaiaktól, melly mennyiséget parlamentjük megtágadott Angliától. Nem sokkal kisebb volt e' azon mennyiség, melly miatt egykor Hampden olly állhatatos maradt? Nem szerzett é magának halhatlan dicsőséget Hampden, mellyért a' Plantagenetek 's Welfek irigyei lehetek? A' canadaiak csak Anglia példáját követték. Legnagyobb jogtalanságot követünk tehát el, ha még csak egy véresöppet engedünk is folyni Canadában. A' kormány képviselőitől szándékozik megfosztani a' gyarmatot 's noha megismeri, hogy a' montrea-

li kerületen kívül egyéb tartományrészen nem lázadt föl, mégis általánosan megszünteti az alkotmányt egész Canadában. Régióta nem küldünk katonaságot Canadába, mi azt bizonyítja, hogy a kormány mindig bizott a lakosok nagyobb részének hűségében, s mégis most, midőn erőszakkal szándék adót esikarni tőlük, zsarnoki törvényeknek engedésre kényszeríti őket. Országos képviselőket fognak a főkormányzó mellé állítani; de én nem látom át, mi hasznost fognak ezek a haza ügyében eszközölni. Az indítványozott föllirat egészen az 1775ikihez hasonlít a 13 éjszakamerikai status fölzendültekor. Akkor így szóla Burke: „Elnyomandhatjátok talán a lázadást; de a zendülőket járomba igazni nem fogjátok soha.“ — Így Canadában is megszünt ugyan a lázadás; de kérdés: megegyezik-e általában józan politikával az, hogy ugy bánunk a canadaiakkal, mint angol alattvalókkal? Nézetim szerint mindenkép csak barátságos elváltást kellene eszközölnünk. Ha ns barátom, Durham l., még kiterjedtebb hatalommal menne is Canadába, igen kélem, hogy bősülettél végezhesse a rá bizott fontos ügyet. A 3 órai tartott beszédre Melbourne l. válaszolt, s az indítvány egész kiterjedtségében keresztül ment, mikép azt mult számunkban említették. — Jan. 22ikén ő föls. válaszát olvasák föl a hozzá intézett föllíratra a felsőházban; az alsóban pedig általánosan elfogadotván Roebuck kérelme, megengedék neki hogy a ház sorompói előtt szólhasson Canada ügyében. Roebuck ismét radical szellemében szóla s leginkább azon részét roszála a ministeri indítványnak, mely Canada alkotmányát fölfüggeszti. — Durham gr. ünnepelesen nyilvánítja, hogy sem maga, sem saját titoknokai részére új fényes küldetése ideje alatt fizetést nem fog elfogadni a kormánytul. — Alsó-Canada alk. fölfüggesztését tárgyzó törvényjavaslata a ministerségnek már megjelent nyomtatásban, melyből kiviláglik, hogy az alkotmány csak 1840diki november 1eig van fölfüggeszve, oly hozzáadással, hogy a kormány előbbi épségébe állíthatja azt vissza, ha a körülmények úgy kívánják, még az említett határidő előtt. Felső-Canadára egyébiránt még eddig nincs kiterjesztve a fölfüggesztő rendszabály. Az alsóház rendeléseiből nyomtatásban megjelent Canadát érdeklő oklevelek nagy mértékben elfoglalják e pillanatban a politikai körök figyelmét. A frankfurti fő postalap többet közölven azon fontos irományokból, bévezetésül így elmélkedik: „Russell l. határozatát Canada ügyében mult évi martziusban hosszszas vitatás után csakugyan elfogadta a parlament, s több évi lappangás után kitört az elégtelenség. Az említett határozatok általánosan csak oda czélzának, hogy a canadaiak sérelmeit, mint tökéletesen alaptalanokat meg kell vetni, s a gyűlésház makaességát, melylyel folyvást megtagadja az adót vagy segéd-pénzt, nem kell továbbra is türelmesen elnézni, hanem a nyilvános pénztárakból, a törvényhozóság ellenzése mellett is, kivenni a pénzt s haladék nélkül az illető tárgyra fordítani. A gyűlésház tehát, látván a kormány részéről a tettleges erőszakot, vagy mindent hunyáskodva elhúzásra, vagy fegyveres ellenállásra volt kénytelen készülni, és pedig ez utóbbit illetőleg, már nemesak a kormányzó, hanem az angol parlament ellen is. Gosford épen nem lehet bizonytalanságban a történések iránt; mert, midőn hivatalosan közlé a híres határozatokat a gyűlésházzal, e szókat kapá m. é. aug. 18ikán válaszul: „Kötelességünk megmondani az anyaországnak, miszerint felsőségi hatalma, ha e határozatok szellemében kormányozand, nem fog többé vonzalmon s kölesönös érdeken alapulni, hanem csupán erőszakkal tarthatandja fen magát. Illy elem veszélyes a kormányzókra nézve, a kormányzottakat pedig oly bizonytalan állásba helyzi, minőre zsarnoki uralkodás alatt nyögő országban is alig találhatni. Eddig szilárdul hívők, hogy Anglia nem fog oly álláspontot elfoglalni, melyen csak ellenséges szakadások által fogna Éjszakamerikában parancsolhatni; mi biztunk a brit nemzetben, reménylven, hogy a birodalom minden részeiben eléggé pártolandja a szabadságot, s megóvandja némelly tisztviselő által divatba hozott, de a néptől általánosan roszált kormány-változtatástól. Noha már huzamosb idő óta átlátni tanultuk, hogy reményink hiúk, s noha épen nem várhattuk, hogy az angol parlament rögtön részletelni fog bennünket a kívánt alkotmányjavításokban, mégis ohajtánk összehívatni, mivel csakugyan teljes joggal véltük reménylhetni rendszerünk javításának bekövetkezését. Ujult sajonnal hallottuk most Öntől, hogy illy változtatást csakugyan most sem reménylhetünk.“ Gosford ezekből előre képzelhető nagy részét a történéseknek s tön is jelentést aggságiról a kormányanak.

A Courier jan. 23ki száma, „A canadai zendület megszüntése“ czim alatt következő tartalmu cikket közöl: „Liverpoolba érkezett „Virginian“ ujyorki raknászád azon örvendetes hírt hozá, hogy a polgárháborúnak márnyoma sincs Canadában. A Grand-Brulé alatt állomásozott zendülők föltétlenül meghódoltak Colborne ezredesnek. A kormány bizonynal nem kaphatott még ez iránt hivatalos hírt; a történet valóságán mindazáltal teljességgel nem kétkedhetni. Colborne rendkívüli ügyességgel intézé munkálatait s dicséretes erőfejtéssel csakugyan végre is hajtá. A zendülők, elhagyatva látván magokat vezéreiktől, örömhangozzal fogadák a királyné vitéz harezosít. E győzelem alkalmasint siettetni fogja Durham lordot, hogy minélelőbb engedéllyel s általános feledéssel orvosolja meg a polgárháboru okozta sebeket.“

O'Connellnek Dublinban folyvást sok baja van az ottani kézműves társulatokkal, noha egyébkint a városi hatóság, s általában minden józan értelmű, hevesül pártolják fáradozásait. — Nem rég a gyárdolgozók a szabadságtérten szalmavázt akasztottak föl, melyen ábla függött, O'Connell hasonmásának nyilvánítva a vázt. Utóbb máglyára tevék a szalmavázt az elégtellen munkások, megégeték s vad ujongásokkal tánczolólnak körülte. A kézműves egyesületek fonáksági ellen küzdésen kívül,

még buzgón munkás O'Connell nagyszerű kívánat-kijelentésekkel vala hára kieszközölni Irland jogköveteléseit teljesítését a kormánytól. Jan. 22ikére ugyanis nagy népgyűlést hirdete tartatni a kildarei versenyterén, hol 30 ezer embernél több fogott megjelenni, békebiráik s földesuraik vezérlete alatt, föllírásban körülményesen előterjesztendők ő fölségének ez ország sérelmeit. Az angol radicalok is folyvást munkások, népgyűlések által kivíni ismét közhasznu kívánatokat. A marylebonei radicalok jan. 22ikén tartának nagy gyűlést, a melyben több határozatot hozának a titkos szavazás iránt. E gyűlésen Hume is jelen volt. A birminghami politikai egyesület küldöttségek által szándékozik Anglia nagyobb városait fölszólítani, fiók politikai társulatok alakítására, miknek e pontok fognának fő munkálatai czélul szolgálni: parlamentidő-kurtítás, általános szavazási jog, titkos szavazás, s közbenjárulás a canadai lázadók ügyében. — Londonban oly szokatlan hideg uralkodik, hogy jan. 21ikén már bátran jártak a befagyott széles Temzén, mely ritka látvány számos kíváncsit gyűjte a partokhoz.

F R A N C Z I A O R S Z A G .

Paris, jan 23ikán: F. h. 19ikén fényes ebédet adott a király, melyen egyéb politikai nevezetességen kívül, a Bécsből megérkezett Saint-Aulaire gr. is jelen volt. — A Moniteur Algérien napi parancsát közli Valée tabornagynak, mely szerint Castellane gr. a királytól az afrikai szolgálatra kinevezett fő hadi parancsnok, Bona s Constantine tartományok kormányzatát Trezel helyében folytatni fogja, mivel ez utóbbi saját kértére Franciaországba visszautazhatásra engedelmet kapott. Ugyanazon lap egy látogatásról emlékezik, melyet Garavini amerikai consul Abd-el-Kadernél tett Hamza tartományban. Szerinte e hatalmas főnök most igen könnyen 60ezer főnyi gyakorlott hadserget képes kiállítani. — A parisi bankházak egyik legtehetősb fejenél jan. 21ikén gyűlést tartván a tőzsérek, azt határozták, hogy Gourir s Fould követkamrai tagok minélelőbb nyilvánítsák terveiket a kamatleszállítás iránt. A kormány egészben tekintve nem ellenzi ugyan e csökkentést; de meddig csak lehetséges halasztani kívánja. — A tél általánosan egész Franciaországban igen szigorú, s már több helyen ástak ki megfagyott embereket az országutakon, egyéb helyeken pedig minden közlekedés tökéletesen megszakadt. — Az oláh kormányal Bukarestben kiütött kedvetlen villongás egészen megszünt, s a francia consul ismét folytatja szokott munkálkodását. Az egész zavarnak az oláh rendőrszert volt oka, kit azonnal szolgálatból elbocsátással büntete kormányja. — Több lap kezdé kürtölgetni, miszerint Abd-el-Kader a Tafna melletti szerződést megtörni szándékozik; mely hír mindazáltal valódan s csak több véletlen körülmény félremagyarázataból származhatott. — Pár nap óta itt azon hir szállong, hogy az angol kormány ajánlatot tön Lajos Fülöpnek a spanyol királyné ügyének pénzzel segítettése iránt. Kölesön-biztosítás vagy egyenes pénzsegély által történendő e ez? még nincsen elhatározva. — Legközelebb számos halálozás történt a fővárosban szengőz által, mert sokan fűtni nem levén képesek szobáikat, este izzó parázst visznek be, s áldozatává lesznek a hideg idő és szegénységnek. — Campuzano volt spanyol követ már beadá bucsuzó iratát a királynak, s ugyanaz napon Espeja új követ, megbízó leveleit. — Hubert, a pokolerómü tulajdonosa, Angliába szökött. —

E L E G Y H I R .

Az orosz czár Berlin város polgárává neveztetése hálaául a berlini tanácsnak öt ezer aranyat küldte a szegények számára s a fő polgármestert sz. Amarend első osztálybeli keresztjével díszesíté.

Gentben is martalékok keresének a lángok s pedig olyat a vá os és ország szellemében, minőt Pétervár, London és Parisban; ugyanis jan. 20án az agostoniak (Augustinianusok) nagy egyháza zárdástul s egy nagy gyár lönek a lángok áldozati. A gyár sok száz embernek ada élelmet. Az egyházban nemesak a pompás orgona, de a képek nagyobb része — kivéven nyolezat s bold. Lammes híres, 10 ezer kötetből álló könyvtára is oda égett. — A beverlo tabor kórháza is tűzáldozat lön, 140 beteg közül öt odaégett s tíz halálosan megsérült. — Hollandiában 1837 jan. 1jén 2,557,521 lelket számláltak. 1836-ban 91,445 gyermek született, közülök 4773 házasságon kívül. Meghalt 63,887 s így 27,558al több a szaporodás. 21,880 házasság kötött s 50 pár vált el. — Luxenburgi hírek szerint a belga sereg Luxenburgból visszater állandó szállására. A grünenwaldi kérdés tehát vagy eldöntetett, vagy a status quoban marasztatott. — Jan. 18kán Leeuwardenban nemzeti ünnepet ülttek a jég hátán, t. i. koresolyaversenyt, a rendkívüli hideg daczára is tömérdek ember gyült össze, 48-an izzadának a verseny-díjért, mely arany zseborából s ezüst burnótszelenezéből állott. A 162. német-alföld ölnyi pályát a versenyzők 16 m perez alatt haladák meg. — Drezdában 1837ben 606 párt eskettek össze, 2240 gyermek született, közülök 490 házasságon kívül; meghaltak 2332en. — Lipeseben 338an keltek össze, a születtek száma 1471, 262 házasságon kívül, meghalt 1373. — A lipese-drezdai vasuton is bebizonyult, hogy bármilly nagy hó sem gátolja a vasutoni közlekedést. — A waldbroeli evang. egyházat, a kölni kerületben, nov. elején be kellett esukni, mi miatt 4 ezer lélek isteni szolgálat nélkül maradt; mire nézve az evang. presbyterium a kath. község egyházi előjárójához folyamodott azon kérelemmel, hogy addig is, míg újat építendek, a kath. egyházat ők is használhassák. Legbarátságosb készséggel fogadák e kívánatot s az érseki előjáróság minden nehézség nélkül megadá egyezését. — Ez év jan. 1jén Belgiumban 4,262,600 lakos volt, a szaporodás 76,647; 1836ik évben született 144,214, meghalt 101,234, összekeltek 31,441en, elváltak 15en. Brüssel jelenleg mintegy 103,400 lakost számlálhat. —